

บทที่ ๑

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บทบาท อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบมีความเป็นอิสระพอสมควร ความสำคัญในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ให้ความสำคัญการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายที่จะดำเนินการบริหารด้านต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยถ่ายโอนภารกิจในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็น และรายได้ที่รัฐจัดเก็บให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น การดำเนินการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ทุกขั้นตอน การวางแผนในการดำเนินการบริหารจึงเป็นกลไกที่สำคัญ ที่ทำให้การบริหารเป็นรูปแบบและมีทิศทาง การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สมดุลและมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ปัญหาได้ถูกต้อง อันเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และทำให้บรรลุตามความมุ่งหมาย

๑.๑ ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนา เป็นการแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินการพัฒนาในอนาคต โดยแผนดังกล่าวสอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกระบวนการกำหนด ทิศทางการพัฒนาในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสถานะสภาพความต้องการและแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย บนพื้นฐานของการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการตามข้อกำหนดต่างๆ บรรลุตามเป้าหมาย โดยสามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน ครอบคลุมทุกด้าน องค์การบริหารส่วนตำบลบางจาน จึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขึ้น

๑.๓ ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ปัญหา

ของท้องถิ่นและให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการจัดประชุมประชาคมเพื่อระดมปัญหาและข้อคิดเห็นในการพัฒนา

๒. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาเพื่อพิจารณาต่อไป

๓. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่นหลังจากคณะกรรมการพัฒนาพิจารณาแล้ว

๔. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด โดยเฉพาะการประสานโครงการ/กิจกรรมที่เกี่วกันของท้องถิ่น กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

งานนโยบายและแผน สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลบางงาน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ แนวทาง และขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารทราบ และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลจากแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบ

๑.๑ การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

(๑.) การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางงาน ได้มีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูล ได้แก่ข้อมูลเบื้องต้นในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ โดยข้อมูลได้แสดงแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไป แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการให้ความเห็น ซึ่งข้อมูลที่จัดทำได้แก่ข้อมูลประชากร อาชีพและรายได้ สุขภาพ การศึกษา ทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์ การลงทุน อุตสาหกรรม และข้อมูลงบประมาณ เป็นต้น

(๒.) การรวบรวมปัญหาสำคัญ องค์การบริหารส่วนตำบลบางงานนำข้อมูลที่ได้จากการทำประชาคมและข้อมูลทุติยภูมิที่ผ่านการวิเคราะห์และจัดเก็บอย่างเป็นระบบขององค์กรเจ้าของข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และเลือกปัญหาที่เหมาะสมเพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการของสาธารณชนนอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลจากแผนพัฒนาของท้องถิ่นอื่น และแผนแม่บทชุมชนมาประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

๑.๒ การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน

เป็นการประเมินโดยวิเคราะห์ถึงโอกาส และภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบางงาน ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบันสำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานในอนาคต โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis

การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength – S) จุดอ่อน (Weak – W) และปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunity – O) และอุปสรรค (Threat – T)

๑.๓ การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นถ้อยแถลงที่ระบุถึงสภาพการณ์ในอนาคต เป็นจุดหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ต้องการให้องค์กรพัฒนาหรือเป็นไปในทิศทางใด โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผลการพัฒนาที่ผ่านมาในอดีต และความต้องการของทุกฝ่ายในท้องถิ่นให้บรรลุถึงความต้องการในอนาคต

ภารกิจหลัก เป็นถ้อยแถลงที่แสดงถึงลักษณะหรือขอบข่ายในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางจาน เกี่ยวกับลักษณะการบริหารและการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งแนวคิดและภาพลักษณ์ที่ต้องการนำเสนอ ปณิธานหรือปรัชญาในการดำเนินงานของจังหวัดเพชรบุรี เป็นขอบเขตของบทบาทหน้าที่หลักหรือขอบเขตของกิจกรรมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

การกำหนดภารกิจมีแนวทางการดำเนินการแยกเป็น ๒ ระดับ คือ

๑) ภารกิจตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒) พันธกิจหลักที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางจาน มุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ การกำหนดพันธกิจหลักมีลักษณะที่สอดคล้องกับนโยบาย กฎหมาย และระเบียบและไม่ขัดแย้งต่อบทบาทและความรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

๑.๔ การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง ขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรม ที่ควรค่าแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจหลัก และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

๑.๕ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น

เป็นการกำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จที่ต้องการในแต่ละจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหรือแนวทางการพัฒนา ภายในเวลาที่กำหนด โดยสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จในเชิงยุทธศาสตร์ไว้ด้วยเพื่อใช้ในการกระบวนการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนพัฒนา

๑.๖ การกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก หรือ KPI (Key Performance Indicator) เป็นการวัดความก้าวหน้าของการบรรลุปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ขององค์กร โดยเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

๑.๗ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางพัฒนา

เมื่อได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจหลัก วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยอาศัยพื้นฐานการวิเคราะห์ SWOT แล้วจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางจาน

ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น คือแนวคิดหรือวิธีการที่แยกคายอันบ่งบอกถึงลักษณะ การเคลื่อนตัวขององค์กรว่าจะก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคตอย่างไร ยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นกรอบชี้แนะหรือหัวกระบวนของชุดแผนงาน ซึ่งกำหนดวิธีการ หรือขั้นตอนที่ปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด โดยมีเค้าโครงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ ๓ แผนยุทธศาสตร์

บทที่ ๔ รายละเอียดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

บทที่ ๕ การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ ๓ การพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ หากมีข้อบกพร่อง ก่อนนำเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ ๔ การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

เมื่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเสนอเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ และส่งคืนให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติ และประกาศใช้ และแจ้งให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนทราบต่อไป

๑.๔ ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. ท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน
๒. ท้องถิ่นสามารถจัดสรรและบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ผู้บริหารบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. แนวทางพัฒนาเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และมีชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนา
๕. สามารถกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาได้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางจาน เป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนาระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาคม เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาที่ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้จะบรรลุตามเป้าหมายได้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุก ๆ ฝ่าย ในการที่จะนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติอย่างมีระบบ